

Inhoudelijke reactie op de kennisgeving 'Plan-MER Bestemmingsneutraliteit hernieuwbare energie'

Vermelding: **PL0321**

Ondergetekende/de indiener maakt de volgende relevante opmerkingen:

1. Deze Plan-MER is geen passend antwoord op de wettelijke eis binnen de EU-Klimaat Richtlijn 'RED III' en de recente EU-Verordening, ter beoordeling van de vergunning van 'Wind' in daartoe aan te wijzen (vaak zonevremde) gebieden.
In de wetenschap dat die beoordeling een *categoriek* karakter krijgt en de nagestreefde handelswijze, zoals voorgesteld, geen enkele ruimte laat voor de beoordeling of de windturbine het juiste gereedschap op de juiste plaats is voor het omschreven maatschappelijk doel (de nuloptie/alternatievenstudie op basis van levenscyclusanalyse (LCA) mankeert volledig).
2. De huidige plan-MER dient logischerwijs stopgezet te worden vanwege de manifeste onvolledigheid en voorbarigheid.
Vooral omdat er geen andere Plan-MER voorligt die de instrumentkeuze 'Wind' reeds wetenschappelijk heeft bestempeld als maatschappelijk relevant, of 'groen', in de juiste zin van het woord.
Er is dus sprake van een onvolledige en dus mankerende milieubeoordeling die misleidend is.
3. Er dient dus een andere plan-MER georganiseerd te worden, met inbegrip van de genoemde levenscyclusanalyses (LCA) betreffende de instrumentkeuze windenergie en de redelijke alternatieve instrumentkeuzes, die het vereiste hoge niveau en dus de Unierechtelijk vereiste volledigheid van de milieubeoordeling wél kent en daarmee beantwoord aan de EU-opdracht binnen de RED III Directive en het overige primaire en secundaire Unierecht inzake milieu.

Het is immers strikt verboden de globale milieubeoordeling op te splitsen in deelbeoordelingen om daarmee die globale beoordeling te ontlopen, "saucissonering". (punt 55 advies Advocaat Generaal Kokott en r.o. 48 arrest D'Oultremont C-290/15, EHvJ).
4. Binnen die plan-MER voor de instrumentkeuze Wind dient de bijbehorende *intermittency* opgenomen te worden, dus óók de indirecte CO₂-uitstoot van de instrumentkeuze *Onshore Wind*: betreffende de fossiele *back-up*, netaanpassingen, alsmede de volledige CO₂-uitstoot berekend binnen de levenscyclusanalyse van *cradle to grave* van de huidige generatie windturbines van 150-280m hoogte.
5. Daarmee dient aangetoond worden of de instrumentkeuze *Onshore Wind* lokaal, in de huidige en toekomstige *modus operandi*, voldoet aan de **max. 100 gram CO₂ eq/ kWh** vereiste, die de basis vormt voor de *Taxonomy* binnen de *Green Deal*.
M.a.w. op een wetenschappelijke manier dient aangetoond worden of die instrumentkeuze *Wind* wettelijk als "*Groen*" bestempeld kan worden, dus niet louter op politieke gronden.

6. Binnen die plan-MER, dienen kaartlagen opgenomen worden met de productie-capaciteitsfactor van 'Wind' gedetailleerd per regio, en daar dienen gepaste conclusies aan verbonden te worden.
7. Onderzocht dient te worden of men een Plan-MER 'Bestemmingsneutraliteit' juridisch enerzijds kan baseren op bestaande wetgeving zoals de **Sectorale normen voor windturbines binnen VLAREM II**, die inhoudelijk nog ter discussie staan bij de Raad van State en mogelijk ongeschikt zijn voor het gestelde wettelijk doel.
Bovendien verwijzen deze naar een oude ISO-9613-2 Standaard uit 1996 voor de berekening van geluidspropagatie die definitief onbestaande is en reeds vervangen werd door een recente, wezenlijk verschillende, versie waar de huidige wetgeving niet naar verwijst en bovendien mogelijk significant minder windturbines per km² toelaat.
<https://www.iso.org/standard/20649.html>

Wanneer die bestaande sectorale normen gewijzigd zullen worden door verwijzing naar een nieuwe afwijkende geluidsberekeningsstandaard, zullen deze een dermate significante wijziging ondergaan dat er feitelijk sprake zal zijn van een nieuwe wetgeving die die in dat geval wettelijk onderworpen zal moeten worden aan een nieuwe voorafgaande Plan-MER alvorens die goedgekeurd kan worden door de Vlaamse Regering. De huidige sectorale normen bestaan qua geluid immers uit niet veel meer dan die verwijzing naar de oude ISO 9613-2 (1996) Standaard voor de berekening en beoordeling van windturbinegeluid.

Wijzigt men de wet niet, dan moet de huidige juridisch (ambtelijk) definitief buiten toepassing verklaard worden in het kader van o.a. de Grondwet, het Unierecht en art. 4 VWEU.

Bestaat er geen valabele en juridisch houdbare doelmatige omkaderende wetgeving meer, dan valt men automatisch terug op de gewone (aanzienlijk strengere) VLAREM wetgeving betreffende geluidsnormen voor industriegeluid, die dus nóg minder windturbines per vierkante kilometer toelaten dan de nieuwe ISO standaard 9613-2 (2024).

De conclusie is dat Vlaanderen momenteel niet beschikt over een toepasbare omkaderende wetgeving betreffende geluidsnormen ter bepaling waar windturbines kunnen geplaatst worden, en dus kan de vorm en inhoud van de huidige Plan-MER voorlopig niet relevant zijn.

Anderzijds dient onderzocht te worden of Plan-MER bestemmingsneutraliteit hernieuwbare energie kan steunen op de (dubieuze) **bepalingen en artikelen binnen de VCRO**, die uitgaan van een nooit aangetoond algemeen belang, niet kunnen steunen op de door het Unierecht verplichte voorafgaande strategische plan-MER, eveneens duidelijk kader-stellend zijn voor zonevremde vergunning en mogelijk hetzelfde juridische lot beschoren zullen zijn als de sectorale normen, namelijk de definitieve nietigverklaring.

8. In de nota gaat men uit van Skeyes plannen die beperkingen opleggen.
En men hanteert een op pure fantasie berustende bufferzone van 150m rond woongebieden.
Moderne industriële windturbines hebben een tiphoogte die beduidend hoger is dan die 150m, zelfs bijna het dubbele. Milieu-contouren rond dergelijke windturbines betreffende slagschaduw en geluid zijn aanzienlijk groter dan die 150m, zelfs een veelvoud.
Een Plan-MER ter vastlegging van gebieden geschikt voor de inplanting van moderne windturbines die niet is gebaseerd op de werkelijke effectafstanden, strookt niet met hedendaagse realiteit waarin het gaat om industriële windturbines tot bijv. 270m hoogte. Het is voor die generatie windturbines dat men plaatsingsmogelijkheden zoekt.

9. Binnen deze MER, stelt men dat alleen op projectniveau de milieucontouren betreffende de impact van geluid en slagschaduw zullen meegenomen worden in de beoordeling. Dat kan echter niet op basis van de huidige sectorale normen voor windturbines, vanwege fysiek en juridisch ontoepasbaar.
De opstellers van deze Plan-MER besloten dus geluid niet mee te nemen in de scoping. Die beslissing maakt aanduiding van gebieden voor de plaatsing van windturbines manifest onmogelijk, even onmogelijk als vergunningsverlening op basis van de uitkomsten van dit MER.
10. Voorafgaand wetenschappelijk onderzoek dient uitgevoerd te worden of de te formuleren wetgeving het aantal *ernstig gehinderde personen* brengt naar internationaal gezien wenselijke maximale niveaus.
11. In de huidige wetgeving is het onderwerp afstand gerelateerde gezondheidsrisico's zwaar onderbelicht, terwijl in andere landen schadevergoedingen moeten worden uitgekeerd. Hetgeen reeds het bewijs vormt dat men de aantasting van het welbevinden en slaapverstoring, die gezondheidsschade tot gevolg heeft op termijn, reëel is en de windsector dat beseft en aanvaardt.
Vlaanderen mag dit fenomeen niet blijven ontkennen. Mocht er géén probleem zijn dan zouden er geen rechtszaken worden gewonnen door benadeelde omwonenden en geen wettelijke schaderegelingen bestaan in Europa.
12. Onderzoek dient uitgevoerd te worden dat een wetenschappelijk onderbouwd antwoord geeft op de vraag hoeveel waardedaling van onroerend goed plaatsvindt en dus hoeveel schadevergoeding door de exploitanten zal moeten uitbetaald worden aan omwonenden in de verschillende scenario's, in relatie tot het onderzoek dat het gerenommeerde TNO recent uitvoerde in opdracht van de Nederlandse Regering en uitkwam op een aan te leggen reservering van 15,5 miljard euro voor de reeds bestaande Nederlandse plannen tot 2030.
<https://publications.tno.nl/publication/34639293/2ZNonx/TNO-2022-P10374.pdf>

Recent Deens onderzoek toont immers een sterke negatieve waardedaling van tot 12% door geluidsoverlast, volgend uit 2,4 miljoen verkooptransacties rond 6.878 windturbines. Woningen die eveneens last hebben van slagschaduw tekenen een additionele waardedaling van nog eens 8,1% op.
<https://link.springer.com/article/10.1007/s10640-024-00947-x>
<https://www.cesifo.org/en/publications/2023/working-paper/wind-turbines-shadow-flicker-and-real-estate-values>
https://www.econstor.eu/bitstream/10419/282437/1/cesifo1_wp10749.pdf

Zonder relevante plan-MER voor de instrumentkeuze 'Wind' is niet aangetoond dat abnormale hinder en schade aan derden, die boven de grens van het normaal maatschappelijk toelaatbare uitkomt, niet structureel zouden moeten worden vergoed door de vergunningshouders/de overheid, een Vlaamse overheid die onterecht vasthoudt aan de stelling dat vergunning van installaties die schade berokkenen aan derden, zelfs potentieel zeer grote groepen burgers, toelaatbaar is in het kader van een nooit wettelijk onderbouwd "*algemeen belang*".
13. Er dient wetenschappelijk onderzocht te worden binnen de geplande plan-MER of de huidige en toekomstige planologische en dus ruimtelijke **wildgroei** maatschappelijk wenselijk is. De Plan-MER en de RED III spreken immers van het ondergeschikt maken van alle huidige ruimtelijke bestemmingsplannen.

14. Het plan-MER dient afgestemd te worden met de situaties over de gewestgrenzen, om belangenconflicten en nadelige situaties voor bewoners van grensgebieden uit te sluiten.
15. Binnen het Plan-MER dienen de Verdragen van Aarhus en Espoo in hoge mate gerespecteerd te worden.
16. Binnen het Plan-MER dient de Uniewetgeving inzake milieubescherming, o.m. Habitatrichtlijn en Kader Richtlijn Water, KRW, gerespecteerd te worden m.b.t. uitstoot schadelijke emissies en de plicht tot het hanteren van het voorzorgsprincipe/*stand still*, indien het algemeen belang juridisch onvoldoende geconcretiseerd is.
17. Alternatieve toetsingscriteria of beoordelingsgronden dienen vastgesteld te worden om een vergunningsaanvraag te kunnen beoordelen.
18. Rekening dient gehouden te worden met de kenmerkende karakteristieken van de gewestplanbestemmingen. Dit is de redenen waarom net deze gebieden hun specifieke bestemming hebben gekregen.
19. In het plan-MER dient de Uniewetgeving inzake milieubescherming, o.m. Habitatrichtlijn en Kader Richtlijn Water, gerespecteerd te worden m.b.t. het voorzorgsprincipe/reeds bewezen algemeen belang.
20. De Europese Industriële Emissies Richtlijn 2010/75/EU legt op dat vergunningen geweigerd dienen te worden wanneer niet voorafgaand wetenschappelijk wordt aangetoond dat de BAT, (Best Available Technique) wordt toegepast.
Daar zonder voorafgaande strategische plan-MER het juridisch bewijs niet voorligt dat met de zonevreemde plaatsing van industriële windturbines een hoger algemeen belang wordt gediend, kan niet zomaar geconcludeerd worden dat de BAT-vereisten binnen die Richtlijn niet van toepassing zouden zijn op Vlaamse industriële windturbines.
Het uit te voeren Plan-MER dient definitief uitsluitel te geven over de juridische status van de zonevreemd geplaatste industriële windturbine in relatie tot die Europese Richtlijn.
21. Voldoende en schoon water is cruciaal voor natuur en behoud van biodiversiteit. Maar ook in België is dat geen vanzelfsprekendheid meer. Veel water is vervuild met ZZS en vaak is er ook te weinig water. En dat heeft grote gevolgen voor de natuur. Veel kwetsbare natuur staat momenteel onder druk. We hebben in Europa echter wetgeving om ervoor te zorgen dat de natuur in beschermde natuurgebieden niet verder verslechtert en ecosystemen herstellen.
Ook Vlaanderen moet zich houden aan de Kaderrichtlijn Water en de Vogel- en Habitatrichtlijnen, die tot doel hebben om achteruitgang van ons oppervlakte- en grondwater en onze beschermde natuurgebieden en beschermde soorten te voorkomen. Daarnaast verplicht de Europese Natuurherstelwet lidstaten om ecosystemen te herstellen.
De slechte kwaliteit van het watersysteem is een van de belangrijkste oorzaken van de achteruitgang van de natuur.
Voldoende schoon water en natuurherstel gaan dan ook hand in hand. Zorgen voor schoon en voldoende water is cruciaal én mogelijk. Niet alleen voor de natuur, maar ook voor onze gezondheid, onze drinkwatervoorziening en de economie. De maatschappelijke en economische kosten voor een slechte staat van de natuur en water zijn groot.
Het plan-MER dient bovenstaande mee te nemen in het onderzoek.

22. In het Plan-MER dient onderzocht te worden welke nadelige effecten er kunnen zijn op de kwaliteit van natuur in Vlaanderen. Natuur mag in eerste instantie niet achteruitgaan, maar moet in tweede instantie ook verbeteren.
Er moet in het Plan-MER aangetoond worden of de huidige natuur zal verbeteren bij een 'Bestemmingsneutraliteit voor hernieuwbare energie'.
23. Tot op heden werd nooit wetenschappelijk onderzocht of industriële installaties voor hernieuwbare energie binnen de huidige *modus operandi* al dan niet resulteren in emissies van schadelijke stoffen (o.a. smeermiddelen en LEE, Leading Edge Erosion, systematische emissie van microplastics die ZZS bevatten, zeer Zorgwekkende Stoffen zoals PFAS- en BFA) die nadelige effecten hebben op de voedselproductie, bodem en grondwater.
Dat de rotorbladerosie ook onshore windturbines betreft en dit een serieus probleem is voor exploitanten die daardoor hun financieel rendement zien teruglopen tonen de volgende artikelen:
<https://windpowerlab.com/what-is-leading-edge-erosion/>
<https://nedzero.nl/en/news/larger-raindrops-damage-wind-turbines-tno-presents-new-insights>
Het Plan-MER dient uitsluitend te geven over de risico's van alle mogelijke emissies.
24. Het valabel bewijs dient binnen het Plan-MER geleverd te worden dat ook de winning van alle benodigde grondstoffen, (ook *Rare Earth Materials*), productie, plaatsing, exploitatie, afbraak en recycling van Vlaamse windturbines in overeenstemming is met de Kader Richtlijn Water (KRW, 2000/60/EG).
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32000L0060:NL:HTML>
25. In het bijzonder moet binnen het Plan-MER het overtuigend wetenschappelijk bewijs geleverd worden dat de beoogde massale en versnelde vergunning d.m.v. vereenvoudigde procedures, nooit resulteert in achteruitgang van de kwaliteit van waterlichamen en beschermde gebieden, en dat zonevremde vergunning van windturbines zelfs substantieel bijdraagt aan verbetering van het beschermingsniveau voor de mens en de biodiversiteit, óók over onze grenzen.
Vanzelfsprekend geldt dat ook voor alle gebieden bestemd voor bewoning, toerisme en de voedselproductie.
https://nl.wikipedia.org/wiki/Arrest_Wezer

Samenvatting arrest C-461/13:
<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?jsessionid=5AA13A35879092C13F8C55EA633581DB?text=&docid=178918&pageIndex=0&doclang=NL&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=18217574>
26. Vlaamse burgers die zich inlezen en om zich heen kijken beseffen terdege dat de huidige generatie zeer hoge industriële windturbines niet ruimtelijk inpasbaar is in het zeer dichtbevolkte Vlaanderen gekenmerkt door veel lintbebouwing, versnipperde kwetsbare natuurgebieden en zeer weinig geschikte industriële locaties, nog los van het onbewezen maatschappelijk nut.
Uit eigen onderzoek van de Vlaamse overheid, het meest recente VEKA onderzoek, blijkt dat slechts 12 % van de burgers aanvaard op minder dan 500m van industriële windturbine te moeten wonen. Er is geen draagvlak.
En wanneer er geen draagvlak bestaat onder het te betrekken publiek, laat staan onder een objectief geïnformeerd publiek, moet de Vlaamse overheid er niet aan willen beginnen.

De huidige pogingen kosten burgers veel geld en veel menselijk leed, voor ook de overheid zijn de kosten zeer hoog, zonder relevante verantwoording.

27. Burgers die geconfronteerd worden met aanvragen dicht in hun buurt, protesteren terecht.
Dat doet anderzijds ook de windsector, die klaagt op het podium dat de media verschaft steen en been over het feit dat vorig jaar maar 12 windturbines vergund werden terwijl men had gehoopt op een veelvoud.
De hoofdoorzaak dat er zoveel dossiers vastzitten bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen is echter het feit dat Vlaanderen voorafgaand zijn huiswerk niet gedaan heeft en de omkaderende wetgeving totaal niet op orde heeft.
28. De door de politiek te veel beloofde windsector wil te land en ter zee nu nog hogere financiële steun om te kunnen *“overleven”*, echter zonder dat voorafgaand wetenschappelijk en wettelijk is vastgesteld dat ‘Wind’ als instrumentkeuze *“Groen”* is, en dus het businessmodel voldoende maatschappelijke relevantie heeft.
29. De juridische vraag rijst of de bevoordeling van een bepaalde sector door middel van nationale wetgeving als een vorm van ontoelaatbare staatssteun moet gezien worden die tegen de belangen van het ‘betrokken publiek’ ingaat.
In het algemeen belang zou het goed zijn wanneer de uit te voeren Plan-MER klaarheid geeft betreffende ook deze uiterst dringende maatschappelijke vraag.
30. De politiek zwabbert voortdurend tussen *“oplossingen”*. Nu zijn gezien de geopolitieke omstandigheden de pijlen plots weer gericht op kernenergie om de klimaat- en bevoorradingsdoelstellingen betaalbaar te kunnen behalen, dus zonder dat de industrie wegreut en *carbon leakage* optreedt.
De regering richt die pijlen met de mededeling dat bestaande en toekomstige centrales alleen na een Plan-MER, waarin wordt aangetoond dat dit een juiste instrumentkeuze is op een bepaalde plaats, kunnen gerealiseerd worden. Dat besef is er dus.
31. Het bewijs dat de huidige kennisgevingsnota enige maatschappelijke relevantie heeft ligt vanwege die uitblijvende voorafgaande strategische plan-MER voor de instrumentkeuze ‘Wind’, nu niet voor.
32. Momenteel doet Vlaanderen ter voorbereiding tot nieuwe (partiële) omkaderende wetgeving de volgende poging tot een onvolledige milieuafweging, schijnbaar niet in opdracht van de RED III Richtlijn en de EU-Verordening, en wederom manifest in strijd met de Uniewetgeving en dus maatschappelijk irrelevant.
33. De onafhankelijkheid van de opsteller van het Plan-MER staat hier wederom ter discussie. Deze materie ligt zó gevoelig dat elke schijn van partijdigheid beter vermeden wordt.
Waarom kiest de overheid ervoor de opdracht tot het opstellen van onderhavige Plan-MER de uit te besteden aan Antea Groep, terwijl die werkzaam is in het kader van concrete vergunningsdossiers en vergunningsaanvragen.
De analogie met het aanstellen van het studiebureau Arcadis dat hetzelfde deed voor de Sectorale normen voor windturbines binnen VLAREM, ligt voor de hand, en is terecht opgeworpen in Nederland, én in Vlaanderen binnen de nog lopende rechtszaken bij de Raad van State, tegen die wetgeving die voorziet in ontoelaatbare privileges.

34. Ik wil in het kader van de bepalingen binnen het Verdrag van Aarhus tijdig objectief op de hoogte gehouden worden van alle vorderingen en ontwikkelingen aangaande de milieuoverwegingen die gemaakt gaan worden door de Vlaamse overheid, vanzelfsprekend op het moment dat alle opties nog op tafel liggen en ik mijn recht op medezeggenschap praktisch kan uitoefenen.

Ondertekende verzoekt beleefd de bovenstaande relevante opmerkingen terdege te zullen onderzoeken en mee te nemen binnen de noodzakelijke beleidsmatige verantwoording van de instrumentkeuze onshore windenergie in Vlaanderen in het kader van de energietransitie.

Naam:

Adres:

Woonplaats:

Email adres:

Datum:

Werkwijze:

Invullen, en eventueel wijzigen/aanvullen en insturen als PDF.

<https://omgeving.vlaanderen.be/nl/bestemmingsneutraliteit>

https://omgeving.vlaanderen.be/sites/default/files/2025-02/PL0321_kennisgeving.pdf

*U moet uw reactie **ten laatste op 11/04/2025 bezorgen** op één van volgende manieren:*

- *via het [digitaal inspraakformulier](#)*
- *via een e-mail naar mer@vlaanderen.be met de vermelding van het dossiernummer PL0321 en de naam van het plan-MER*
- *via afgifte ter plekke bij het Team Omgevingseffecten in Brussel (na afspraak)*
- *via een brief gericht aan:*
Departement Omgeving
Team Omgevingseffecten
Milieueffectrapportage
Plan-MER PL0321 - bestemmingsneutraliteit hernieuwbare energie
Koning Albert II-laan 15 bus 551
1210 Brussel